

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

23. Solvuntur Argumenta capite 11. proposita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

Quest. 11. in
Math.

nostro opitulante ordinemus, ut inferioribus non of-
fendamus, solis autem superioribus delectemur. Qua-
propter illa generalis Christiana vitæ norma
est, quam de rerum temporalium libidinibus
seu amoribus tradit Augustinus: Quod ad mo-
ros attinet, hoc bene & breviter dicitur: Aut consi-
gendum est cum amore temporalium bonorum (id est,
cōcupiscentijs) ut non vincat aut etiā edomitus sub-
ūitūque esse debet, ut cum surgere cōperit, facile
reprimatur; aut ita extinctus, ut se omnino nulla ex
parte commoveat. Nam Christiana militia non
est alia, quàm cum cōcupiscentiā tumultuante,
& nunc in hæc, nunc in illa bona profiliēte pug-
nare. Nihil enim sibi aliud vult id quod A post.

Galat. 6.

dicit; *Crro concupiscit adversus spiritum, & spi-
ritus adversus carnem.* Quibus verbis describen-
do quid fiat, quid ab homine spiritali fieri
velit, ostendit. Nec aliud oramus quando di-
cimus: *Ne nos inducas in tentationem,* quàm ne
tentationi, hoc est concupiscentiæ motibus
consentiamus. Vnde Augustinus: *Ve non ei con-
sentiamus, & precamur adiutorium dicentes: Et ne
nos inferas in tentationem &c.* Non quod ipse Deus
tali tentatione aliquem tentet: nam Deus intentator
malorum est; ipse enim neminem tentat. Sed ut si
forte tentari cōperimus à concupiscentiā nostra, ad-
iutorio eius non deseramus, ut in eo possumus vincere,
ne abstrahamur illecti. Vnde statim sensum illius

Lib. 2. de per-
merit. 6. 4.

A Dominica petitionis esse dicit: *Adiuvā ne ab-
strahamur à concupiscentiā.* Et in libris operis
imperfecti contra Iulianum: *Cum generatio
reatus regenerationis indulgentiā fuerit absolutus,
obediendum est iustitia spiritus, cui consentire; nec
obediendum est concupiscentiæ carnis, contra quam
certare debemus.* Et in libro de natura & gratia:
*Facere est ergo iustitiam, in vero Dei cultu cum in-
terno concupiscentiæ malo interna consuetudine pug-
nare.* Et in libris adversus Iulianum: *Nemo
enim necesse est ut repugnet, qui ei inservire voluerit;
necesse est ut serviat, qui repugnare neglexerit. Quo-
rum ductum unum est molitium, et laudabile; al-
terum turpe, & miserabile, quæ laus ac turpitu-
do repugnandi aut serviendi, in omnibus om-
nino temporalium rerum concupiscentijs, ad
quas naturæ nostræ vel consuetudinis propel-
lit instinctus, similiter locum habet. Nec
opus est pluribus hoc stabilire. Huiusmodi
enim sententiæ tanquam ex primis fundamen-
tis Christiana religionis hauriæ, sexcentis in
Augustino reperuntur. Sed hæc adjuncta su-
perioribus, quæ de concupiscentiæ motibus ex
tjōs principijs latè diximus, sufficere mihi
videntur. Nunc ad argumenta, quæ capite
undecimo proposuimus, dissolvenda venia-
mus.*

C A P V T X X I I I

Solvuntur argumenta capite undecimo proposita.

AD primum igitur argumentum non
est operosum respondere. Verum
est enim, virtutem, passiones, ut
ibi dicitur excessivas fugere, medio-
res admittere. Nimirum quia ipsa virtus est,
quæ medium in passionibus ponit, & eas or-
dinat: hoc autem non in eo litum est, ut pro-
pter se voluptas ex cibo & potu, vel uxore
appetatur: verum ut affectibus animi impo-
natur frenum & modus, ne rationem suo im-
petu transverfam agant, sed potius rationis
ordinem sequantur. Hoc est, ut quantum, ubi,
quando, quomodo oportet interiùs appeta-
tur, & exteriùs usurpetur. Hoc autem ex fine
metiendum est. Nam quemadmodum juxta
sanctum Dionysium *ἄρχη καὶ τὸ πᾶρά λόγον,*
anima malum est præter rationem: ita bonum ejus
secundùm rationem. Præcipuus autem ordo
& bonum rationis in eo situm est, ut media
ad finem ordinet; cum & bonum habeat ra-
tionem finis, & finis sit tota regula mediorum.
Omnia verò delectabilia sive gustus sive ta-
ctus, ordinantur ad aliquam hujus vitæ neces-
sitatē, sicut ad finem, cibus & potus ad in-
dividui, concubitus ad speciei ruinas restau-
randas. Et ideo virtus, quæ circa voluptates
illas moderandas versatur, necessitatē vitæ
velut regulam delectabilium istorum respicit.
Nimirum ut quemadmodum nihil istorum
propter se institutum est, ita nihil istorum per

Dionys. lib.
de divinis
nominibus
cap. 4.

A se & propter se homo sibi appetendum vel ad-
mittendum putet; sed tantum dumtaxat,
quantum finis iste postulaverit. Quod præ-
clare paucis verbis, sed valde generalibus pro-
quocunque rerum temporalium usu moderato
Augustinus aperuit: *Habet vir temperans in his
iusmodi rebus mortalibus & fluentibus vitæ regulam
utroque Testamento firmatam, ut eorum nihil diligit,
nihil per se appetendum putet; sed ad vitæ huius at-
que officiorum necessitatē quantum satis est usquet,
utentis modestiā, non amanti affectu.* Ecce mo-
dum, quem temperantia imponit passionibus,
nempe talem, ut nec ipsa passio appetendi ta-
lia propter talia relaxari debeat, sed tantum-
modo propter vitæ & officiorum necessitatē,
sicut recta ratio, vera moderandarum passio-
num norma præscribit.

Ex quo etiam vis tota secundi & quarti ar-
gumenti evanescit. Nam quamvis neque res
delectabiles, neque ipsa delectatio, seu volu-
ptas mala sit, sed indifferens, & ideo nullo
speciali præcepto vetita, ipsam tamen propter
ipsam concupiscere ac diligere vetitum est.
Amari enim potest res bona amore non bono. Qui-
busdam enim esse bona, multo minùs esse in-
differencia, non est satis ut diligantur, sed
opus est ut sicut propter aliud sunt, ita pro-
pter aliud assumantur ac diligantur; hoc au-
tem non est illa diligere, nec propter se appe-
tere, sed per illa, fixa in aliud dilectione
transire.

405

transire. Non opus est igitur adesse circumstantiam, qua dilectio seu appetitio eorum fiat mala; sed sufficit abesse circumstantiam, qua ad appetendum ac diligendum fiant bona. Non enim corporeis huiusmodi rebus fruendum, sed utendum est; ipsa verò propter ipsa concupiscere, multoque evidentius ipsa propter voluptatē appetere, ut isti Recentiores volunt, hoc & nihil aliud est, quàm eis velle frui, quòd divina aeternaque lege prohibemur. Ex cuius regulæ consideratione dicebat iam statim de rebus fluentibus à temperante viro appetendis Augustinus: *Ut eorum nihil diligit, nihil per se appetendum putet.* Ex qua tam appositè dicit alibi, quali ex professo argumentum istud sibi refellendum delegisset: *Cum tu malum dicas, cui consentiendo anima peccat, ego bonum dico in genere suo, sed late bonum, cui animam quæ est melior, consentire non decet. Cum enim sit ipsa corpore superior, Deumque habeat se superiorem, quamvis in ordine suo natura corporis bona sit, peccat tamen anima, & peccando fit mala, si confessionem dilectionis, quam superiori Deo debet, inferiori corpori adimugat.*

Ad tertium dicimus, ex eo quòd matrimonium est licitum, rectè sequitur licitum esse concubitum; sed sicut non ideo matrimonium propter voluptatem carnis appeti potest, ita neque concubitus. Aliud est enim concubitum delectabilem appeti & admitti posse, aliud propter delectationē aucupandam appeti posse. Pervertitur enim hic ordo naturalis aeternæ lege præscriptus, quæ jubet, ut neque matrimonium, neque concubitus ad libidines carnis voluptate satiandas, sed ad proles ordinatâ societate propagandas appetantur. Infalibilis enim legis aeternæ est sententia sanctissimi Doctoris ore de hac ipsa cibi, potus, & conjugij appetitione pronunciata: *Hæc bona, quæ propter aliud necessaria sunt, qui non ad hoc propter quod instituta sunt, vitur: peccat aliis venialiter, aliis damniabiliter.* Iam verò non solum concubitus propter prolem, sed & ipsa voluptas ejus propter concubitum, non concubitus propter voluptatem, sicut & sapor propter cibum institutus est; nimirum ne fortè sensus animantis asperitate concubitus aut cibi & potus offensus, res toti generi & individuo fulciendo necessaria abhorreret. Hunc ordinem naturæ turbat, qui voluptatibus carnis ex illarum rerum usu venandis inhiat; nec illis uti; sed abuti, vel potius frui velle convincitur; & ita alium longè sublimiorem utendi & fruendi perturbat ordinem, quem lex aeterna conservari jubet: perturbari vetat.

Ad quintum argumentum responsio ex prædictis intelligi potest. Divisio enim voluptatum in licitas & illicitas non eo sensu accipi debet, quali quibusdam voluptatibus licitum esset frui, quibusdam illicitum, hoc est, quasi quasdam nudè propter ipsas expetere liceret, alias non liceret: sed isto potius, quòd quasdam voluptates ex objecto licitæ sint, sive, quòd in idem redit, quòd quasdam res, quarum usus voluptate sensus nostros afficit, di-

vinâ lege concessæ sint, aliæ non concessæ. Nam cibus, potus, concubitus conjugalis, cantica honesta, suavis odor, & similia, quorum suavitate sensus afficitur, licita sunt, quia nullâ lege prohibentur; Fornicatio verò, adulterium, usus carniū in quadragesima, dulcia cantica impudica, & huiusmodi, quæ sensus nostros non minore voluptate perfundunt, sunt illicita. Sed sicut non propterea, quòd illorum delectabilium seu voluptatum, quas antè recensuimus, usus licet, etiam abusus licet; ita nec illa delectabilia seu illas voluptates propter ipsas appetere licet, sed propter fines quibus assequendis divinitus institutæ sunt. Virtus enim vera non solum imponit modum delectationibus atque passionibus quantum ad objectum, ejusque quantitatem, tempus, locum, ceterasque circumstantias; sed in primis quantum ad finem. Bonum quippe hominis est quòd secundum rationem: ratio verò recta in agendis præcipue respicit finem: quem propterea etiam voluntas velut bonum suum appetit. Hunc esse verum Augustini sensum ex diversis locis ejus apertissimum est, sed maxime ex illo Sermone decimo septimo de verbis Apostoli, ubi rem istam ex professo tractat. *Delectant quadam naturaliter infirmitatem nostram: ut cibus & potus delectant esurientes atque sitientes: ut nos delectat hæc lux, quæ de celo funditur Sole exorto, vel quæ sideribus & Lunâ fulget, vel quæ in terra accenditur luminibus consolantibus tenebras oculorum: delectat canora vox & suavissima cantilena; delectat odor bonus: delectant etiam tactum nostrum quacumque pertinet ad carnis aliquam voluptatem. Et hæc omnia quæ nos delectant in sensibus corporis aliqua licita sunt. Delectat enim, ut dixi, oculos & spectacula ista magna naturæ: sed delectant oculos etiam spectacula theatrorum. Hæc licita, illa illicita. Psalmus sacer suaviter cantatus delectat auditum: sed delectant auditum etiam cantica histriionum. Hoc licitè, illud illicitè. Delectant olfactum flores, & aromata; & hæc Dei creatura: delectant olfactum etiam thura in aris demoniorum. Hoc licitè, illud illicitè. Delectat gustum cibus non prohibitus, delectant gustum etiam epula sacrilegorum sacrificiorum. Hoc licitè, illud illicitè. Delectant conjugales amplexus; delectant etiam meretricum. Hoc licitè, illud illicitè. Ex his subnectit illa verba; quæ in objectione citavimus. Videtur ergo charissimi etiam in istis corporis sensibus licitas esse & illicitas delectationes. Quo ex loco perspicuum est, non ideo delectationes illas licitas dici, quasi licitum esset eas quovis vel modo vel sine percipere: sed quia rerum istarum delectabilium, dum debita moderatione sumuntur, usus non est vetitus, imò sæpè præceptus; sicut est vetitus earum quæ illicitas vocat. Nunquã enim fornicari, aut adulterari, aut impudicis spectaculis oculos pascere sive moderatè sive immoderatè licet. Et hinc est, quòd ex illis illis quas hic vocavit, licitis voluptatibus cibi & potus, aliã vocat modestã & naturã, cum tanta adhibetur, quanta sustentationi naturæ, salutisque sufficit; aliã immoderatã, quæ limitem illum prætergreditur. Quas verò hic vocavit voluptates*

Serm. 17. de
verb. Apost.
cap. 2.

Lib. contra
Jovinianum
cap. 19.

Lib. contra
Jovinianum
cap. 19.

luptates licitas & illicitas, eas alibi eodem sensu vocat res concessas & non concessas. Licita enim voluptas dicitur, quæ ex re concessa; illicita, quæ ex inconcessa capitur. Sed in illis ipsis concessis rebus, & consequenter in earum captandis voluptatibus, culpatur excessum. De concubitu enim conjugali & meretricio disputans: *Tantum*, inquit, *valet ordinatio creatoris, & ordo creaturae, ut in rebus ad utendum concessis, etiam cum modus excedatur, longè sit tolerabilis, quam in eis quæ concessa non sunt, vel animus, vel raris excessus. Et ideo in re concessa immoderatio conjugis, ne in rem non concessam libido prorumpat, toleranda est. Vbi tamen de illo solo excessu tolerando loquitur, quia conjux cum concessa conjuge solius voluptatis causâ, quam alibi licitam appellaverat, commiserat. Ex quo fit, ut voluptatem licitam, hoc est, rei non prohibita, reddat ipse abusus illicitam. In quo genere non solum abusus est, cum capitur, ubi, quantum, vel quando non debet; sed etiam cum capitur propter quod non debet, hoc est, cum voluptas propter voluptatem expetitur. Hoc est enim non voluptate & ipsâ re concessâ uti, sed velut bono creaturæ rationalis frui. Abiit verò, ut optimè dixit olim Tullius idem esse arietis, & Scipionis Aritiam bonum. Nam huiusmodi bonum arietis appetitu carnali concupiscitur: Nullo autem modo fieri potest, inquit Augustinus, ut carnali concupiscentia bonum hominis concupiscatur.*

Lib. de bono coniug. c. 11.

Apud Aug. lib. 4. cont. Iul. cap. 12. c. cont. Iul. c. 16.

Serm. 52. de tempore c. 1.

Cap. 2.

Ibid.

Ex his intelligi potest similis amoris divisio in licitum & illicitum. Quædam enim licite diliguntur, quædam illicite. Licite diligitur parens, filius, uxor, consanguineus, amicus, vel alio simili vineulo copulatus; illicite meretrix, uxor aliena &c. Tradit istam divisionem Augustinus in Sermonibus: *Charitas*, inquit, *aliâ est divina, aliâ humana: aliâ est humana licita, aliâ illicita. Licitam vocat, quæ non reprehenditur illicitam quæ damnatur: illam dicit esse, quæ uxor diligitur, filij, amici, cives: hanc verò, quæ meretrix, vel uxor aliena. Illam non solum esse licitâ, sed ita præceptam, ut si defuerit, reprehendatur. Nam si tali, inquit, quisque crudelitate fertur, ut perdat etiam humanam dilectionis affectum, & non amet filios suos, & non amet conjugem suam, nec inter homines numerandus est. Non enim laudandus est qui amat filios suos, sed damnandus est qui non amat filios. Rectissime: siquidem amor iste etiam secularis, non divinus ex objecto bonus est, & ita divina lege præceptus, ut si quis non amaret homines huiusmodi humanæ necessitudinis vinculo sociatos merito velut peccati reus plecteretur. Sed aliud est humanam istam dilectionem adesse debere, & sine peccato abesse non posse, aliud sufficere. Eodem quippe modo cibi & potus usurpatio, non solum licita, sed præcepta est, usque adeo ut qui cibis uti detrectaret, velut homicida sui-ipsius reus haberetur, sed non propterea ab alterius legis vinculo immunis est, qua cibus, & potus, ipsæque vita, propter quam sumitur cibus & potus, in finem unicum & verum creaturæ rationalis referendus est; ne*

alioquin pro creatore fruens creaturis, sive seipso sive quacunque alia perturbet ordinem naturalem utentis fruens, vel fruendis utens, quæ, teste Augustino, *omnis humana perversio est, æternaque lege prohibetur. Sic ergo dilectio parentum, conjugum, liberorum, & similiarum, divinâ & naturali lege mandata est; sed non ita, ut in istis vel officiis dilectionis, vel iis quibus exhibentur, hære sufficiat. Erigendus est eò animus, quo creaturam illam erigi dect, cui Deus est unicum & verum bonum, & finis omnium actionum ac dilectionum ultimus, quò debent cuncta collimare, atque pertendere. Sic enim implebitur illud præceptum, quo proximum & inter illos maximè propinquiores diligere iubemur, sicut nosmet ipsos. De cuius præcepti sensu supra differuimus. Quapropter idem Augustinus, qui amorem illum licitum eo quo dixi sensu appellaverat, ita in eodem sermone de dilectione altius subvehenda subjungit: *amate filios vestros, amate coniuges vestras, etsi seculariter. Nam secundum Christum amare debetis, ut secundum Deum illis consulatis, & non in eis nisi Christum diligatis. Itaque duo hic quasi præcepta sunt, alterum diligendi, alterum propter finem ultimum diligendi. Qui primum implet sine secundo, non peccat, sed laudabiliter facit diligendo, sed vituperabiliter facit non propter finem ultimum diligendo. Itaque nudè diligendo bonum quidem facit, sed ipsum bonum non bene facit. Unde alibi aperitissimè Augustinus: *Noveris non officiis, sed simbus à virtutibus discernendas esse virtutes. Officium autem est quod faciendum est: Finis vero: propter quod faciendum est. Cum itaque facit homo aliquid ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare convincitur. Et paulò post peccatum esse dicit nudum operire, non propter Deum, hoc est, pauperem diligere non propter Deum: non quia per seipsum factum, quod est nudum operire, peccatum est: sed de tali opere non in Domino gloriarî (id est, non propter Deum dilectum illud facere) solus impius negat esse peccatum. Unde quod in supra citato Sermone subiicit: *Quando & humanitus diligit uxorem, sed pius diligit Christum. Non dico ut non diligas patrem, non dico ut non diligas filios, sed pius dilige Christum: non quasi omni ex parte licitum permittat, eos diligi sine ordine ad Deum, sed satagit ut saltem hoc ab imperfectis hominibus impetret, ne Christo illos diligendo præponant, si ab alterutris deserendi fuerint. Nam amorem illum, quo carnaliter amici conjugisque diliguntur, alijs in locis, loco ligni, stipulae, & tæni habet, quæ in die Domini exurenda sunt, Quod manifestissimè docet in libris de Civitate Dei: *Quicumque non dico uxorem, cuius etiam commixtione carnis ad carnalem in utitur voluptatem, sed ipsâ quæ ab huiusmodi delectationibus aliena sunt nomina præstatu, humano more carnaliter diligendo, Christo anteponit, non eum habet in fundamento: & ideo non per ignem salvus erit, sed salvus non erit &c. Verum qui has necessitudines sic amat carnaliter, ut tamen eas Christo Domino non præpo-*****

lib. 1. c. 10.

lib. 1.

lib. 1. c. 10.

lib. 1. c. 10.

lib. 1.

lib. 1. c. 10.

lib. 1. c. 10.

lib. 1. c. 10.

lib. 1. c. 10.

lib. 1. c. 10.

lib. 1. c. 10.

lib. 1. c. 10.

lib. 1. c. 10.

nat, malitque ipsis carere, quam Christo, si ad hunc fuerit aut cultum temeritatis adductus, per ignem saluus erit: quia ex earum amissione tantum necesse est vitari doler, quantum habet amor. De puro vero amore, quo vere talis necessitudinis nominata à Christianis diligenda sunt, sic annectit: *Porto qui Patrem, matrem, filios, sillasque secundum Christum dilexerit, ut ad eius regnum obtinendum eique coherendum illis consulat, vel hoc in eis diligit, eadem membra sunt Christi, aliter ut ista dilectio reperitur in ligno, feno, & stipula commenda, seu prorsus adhi. io a reo, argenteo, gemmeo deputabitur.* Sed de modo diligendi & beneficiendi fufius non nihil infra de operibus infidelium tractando, dicemus.

Ad postremum de appetitu sensitivo dicimus, non sequi esse malum, sed imperfectum. Ferror ille in obiecta sensibus grata, & ibi hæret: non enim novit altius allurgere, vel aliud referre quod appetit. Hoc enim officium rationali voluntati proprium est, nec ab illo invadi debuit. Quod si etiam voluntas cum illo in sensibilibus hæret velut, non est hoc malum appetitus, sed culpa voluntatis. Non enim quia non omnia facit, ideo malum est quod facit. Oculo remus in aqua frangi videtur, cum inde auferitur integrari; si quis idem mente iudicet, non malum habet internuncium, sed malus est iudex. Nam ille pro lux nature conditione non potuit aliter in aqua sentire, nec aliter debuit. Si enim aliud est aer, aliud aqua, iustum est ut aliter in aere, aliter in aqua sentiat. Quare oculus recte videt: ad hoc enim factus est, ut tantum videat: sed animus perverse iudicat, cui ad cernendam veritatem

A mens non oculus factus. Transfer istud ad appetitum, & voluntatem. Ille in suo genere quamvis inferiore bonus, opus proprium, sicut natura institutus est, operatur: hæc vero superior, cui actionem longè præstantiorem, summa moderatrix rerum iustitia tribuit, si illum inferiorem quamvis bonum sequi & imitari voluerit, peccando fiet mala; non quia malum, sed quia malè imitator. Ab illo enim agitur proprium, ab hac appetitur alienum. Unde ille in suo gradu inculpatus manet; hæc delinquendo ad inferiora demergitur. Pulchre incedit quadrupedans equus: at si hoc homo pedibus manibusq; imitetur, quis cum vel palearum cibo dignum putet? Rectè enim plerumque improbamus imitantem, cum eum quem imitatur probemus. Improbamus autem, non quia non sit allecutus, sed quia omnino allequi voluit. In equo enim probamus illud: cui quantum præponimus hominem, tantum offendimur, quod inferiora læctatur. Non ergo ideo appetitus sensitivus malus haberi debet, quia nos cum illum rationali voluntate sequimur corporeas voluptates diligendo, sicut ipse diligit, mali sumus. *Proterea enim, inquit August. corporea diligendo peccamus, quia spiritualia diligere & iustitia iubemur, & natura possimus: quod ille non potest, & tunc in nostro genere optimi & beatissimi sumus.* Sed hoc est malum appetitus sensitivi: quod corporea precipitanter diligit, & rationem præcurrendo, quam sequi debuit, importunusq; motibus titillando, voluntatem ad se sequendum occultà, & blandà, & efficaci quadam lualione traducit. Sed illa non est natura instituti appetitus, sed poena dånati.

CAPVT XXIV.

Nullum peccatum nunc committitur, nisi concupiscentiæ consentiatur.

Satis ex Augustino hætenus declaravimus, omnem assensum voluntatis, quo libidini seu concupiscentiæ creatis rebus, bonisque temporalibus inhiant ceditur, ut id quod homo facit propter ipsam faciat, esse peccatum. Nunc juxta principia ejus considerandum est, utrum etiam omne peccatum eicem concupiscentiæ consentiendo committatur: hoc est utrum sicut omnis consensus est peccatum, ita vice versa, omne peccatum sit consensus; sive, utrum nunc nullum peccatum aliter nisi concupiscentiæ voluntatem provocante, & voluntate concupiscentiæ consentiente, perpetratur. Non est à nobis hic sermo de peccato primi hominis, sed de illis tantum, quæ post lapsum humani generis à scientibus sunt.

In qua questione non minùs manifesta est Augustini sententia, omnia hujusmodi peccata post illud primum, concupiscentiæ incitante & voluntatis assensum impetrante, perpetrari.

Constat hoc primò ex eo, quòd frequenter

A docet, omne peccatum præcedente tentatione committi, neque tentari nos posse nisi per partem illam animalem, quæ motibus concupiscentiæ subjacet. Nam de tentatione mulieris per serpentem seu diabolum agens, sic loquitur: *Sed tamen per mulierem decipit: non enim etiam ratio nostra deduci ad consensionem peccati potest, nisi cum delectatio mota fuerit in illa parte animi, quæ debet obtemperare rationi tanquam rectori viro.* Etiam nunc in quoquoque nostrum nihil aliud agitur, cum ad peccatum quisque delabitur, quam tunc actum est in illis tribus, serente, muliere, & viro. Nam primò fit suggestio, sive per cogitationem, sive per sensus corporis, vel videndo, vel tangendo, vel audiendo, vel gustando, vel olfaciendo: quæ suggestio cum facta fuerit, si cupiditas nostra non moveatur ad peccandum, excluditur serpens astutia: si autem mota fuerit, quasi mulieri iam persuasum erit, sed aliquando ratio viriliter etiam committam cupiditatem refrenat, atque compevit. *Quòd cum sit, non labimur in peccatum, sed cum aliquando luctatione coronamur.* Si autem ratio consentiat, & quòd libido commoverit, faciendum esse decernat, ab omni vita

S

beata